

Opleiden in de School

Een project van:

ASKO, Hogeschool IPABO & EHvA

Inhoud

Voorwoord	3
Inleiding	4
Convenant & projectplan	7
Meer voldoening	11
Opleiden in de School binnen het IPB van ASKO	12
EHvA-model Opleiden in de School	17
Veel breder dan een gewone stage	23
De Hogeschool IPABO en Opleiden in de School	25
De beroepspraktijk als leeromgeving	28
Wat heeft Opleiden in de School ons gebracht?	32
Brug tussen theorie en praktijk	37
Doorkijk naar de volgende fase	38
Een fantastische kans om veel te leren	41
Een mooi project voor OGO-onderwijs	43

Voorwoord

De ASKO, de EHvA en de IPABO zien het als hun verantwoordelijkheid om zorg te dragen voor toekomstig personeel, en studenten op te leiden tot bekwame leerkrachten. Daarom deden de drie partijen in 2003 een beroep op de subsidie voor Opleiden in de School, een project dat een aantal jaar geleden werd opgestart door het ministerie van OCW. Het doel is om de opleiding van studenten van de pabo beter te laten aansluiten op de praktijk om zodoende betere leerkrachten te kweken.

De ASKO startte het project met vier basisscholen gekoppeld aan de twee genoemde pabo's, die ieder hun eigen visie en dynamiek hebben. Het uitvoeren van het project vraagt van beide instellingen veel inzet en heeft op organisatorisch niveau nogal wat veranderingen tot gevolg. Om diverse andere partijen een indruk te geven van het verloop van het project, besloten de initiatiefnemers om hun ervaringen vast te leggen. In dit boekje wordt een beschrijving gegeven van Opleiden in de School, zoals het project in de periode 2004 tot 2006 binnen de ASKO en de pabo's tot stand kwam. In deze periode werden de eerste stappen gezet naar een goede invulling van het project.

In het boekje komen verschillende betrokkenen bij het project aan het woord. Verder wordt bredere informatie gegeven over het projectplan en het convenant, de opzet en het concrete verloop van het project en de plannen voor de toekomst. De contactpersonen van beide pabo's geven in aparte hoofdstukken meer gespecialiseerde (achtergrond)informatie over Opleiden in de School.

Met deze uitgave hopen de initiatiefnemers personen die geïnteresseerd zijn in het project Opleiden in de School van de nodige informatie te voorzien. Voor partijen die het project willen opstarten of eraan willen deelnemen, kunnen de ervaringen binnen de ASKO en de pabo's wellicht dienen als voorbereiding en inspiratiebron.

Namens de Stuurgroep Opleiden in de School,

Wieke Bosch (IPABO)

Harry Dobbelaar (ASKO)

Jacqueline Huisman (ASKO)

Frank Sengers (EHvA)

Inleiding

Door de stuurgroep

Hij die onderwijst leert het meest. Deze oude wijsheid is een belangrijke reden voor de ASKO, de IPABO en de EHvA om deel te nemen aan het onderwijsproject Opleiden in de School. Bovendien heeft het project ook een positieve weerslag op diverse andere terreinen.

Als pabo en basisscholen samen de opleiding van leerkrachten ter hand nemen, dan worden alle partijen daar uiteindelijk beter van. Studenten moeten meer tijd op de basisschool doorbrengen dan alleen die ene dag per week die nu voor een stage staat. En ze dienen daarbij niet alleen begeleiding te krijgen vanuit de pabo, maar juist ook vanuit de basisschool zelf. Dat is de basisgedachte achter het project Opleiden in de School, dat in 2000 door het ministerie van OCW werd geïnitieerd. De mogelijkheid tot leren op de werkplek was voor de ASKO een belangrijke reden om in 2003 een beroep te doen op de subsidie voor het project Opleiden in de School. Ook de IPABO, waar de ASKO vanouds mee samenwerkt, was enthousiast over de plannen. Daarnaast werd er in het kader van het project een samenwerking opgestart met de Educatieve Hogeschool van Amsterdam (EHvA).

Andere motieven

Verder zien de drie partijen het als hun verantwoordelijkheid om het enorme lerarentekort, dat vooral in de grote steden dreigt, op een goede manier op te vangen. Opleiden in de School geeft de basisscholen de kans om (beter) kennis te maken en een band te creëren met toekomstig personeel. Bovendien hebben de scholen op deze manier de mogelijkheid om studenten enthousiast te maken voor het eigen onderwijsconcept en (gedeeltelijk) invulling te geven aan de eigen leercompetenties, die samen met de pabo worden opgesteld. Een andere belangrijke reden voor de ASKO om deel te nemen aan Opleiden in de School, is dat het project ook zijn gunstige weerslag heeft op het zittende personeel. Op het moment dat je als school studenten gaat opleiden, ga je ook nadenken over je eigen competenties. Met het project vallen opleiden en schoolontwikkeling samen.

Vrije keus

Met het project Opleiden in de School wordt een deel van de opleiding van de pabo verlegd naar de basisscholen. Het project vraagt om een behoorlijke inzet van de basisscholen. Het project van bovenaf droppen, zagen de initiatiefnemers dan ook niet als een optie. De vier deelnemende basisscholen – de Mijlpaal, de Achthoek, de St. Jan en het Wespennest – staan volledig achter het project en hebben zich op eigen gelegenheid aangemeld voor deelname. In het schooljaar 2005-2006 werd daadwerkelijk een start gemaakt met het project Opleiden

in de School. De St. Jan en het Wespennest waren daarbij verbonden aan de IPABO, de (OGO) scholen de Mijlpaal en de Achthoek aan de EHvA.

Implementatie

Alle partijen kijken met tevredenheid terug op het eerste jaar, alhoewel er nog vele zaken zijn die beter uitgekristalliseerd moeten worden. Het goed implementeren van het project heeft zowel op de pabo als op de basisscholen een behoorlijke organisatieverandering tot gevolg. Dergelijke processen verlopen altijd met horten en stoten. In de komende jaren wordt het project verder geprofessionaliseerd en zullen de basisscholen de Mijlpaal en de Achthoek deelnemen aan de dieptepilot de Academische Basisschool. De St. Jan en het Wespennest krijgen subsidie van het Amsterdams Platform Onderwijsarbeid (APO) om met Opleiden in de School verder te gaan.

Definitie Onderwijsraad

De Onderwijsraad definieert Opleiden in de School als 'een opleidingstraject waarin een school een deel van de opleidingsfunctie voor zijn rekening neemt. Studenten volgen (een deel van) hun opleiding in de school. Het leren in de school voor een volledige bevoegdheid wordt gecombineerd met betaald of onbetaald werken in de school. Een opleidingsschool neemt een deel van de taken van de lerarenopleiding over en biedt studenten een professionele leer-werkplek aan. Een opleidingsschool draagt zorg voor de aanwezigheid van deskundigheid in de school om het scholings- en begeleidingstraject van de student in de school vorm te geven en mede te kunnen beoordelen.' Het verschil tussen een school met stageplekken en een opleidingsschool is volgens de Onderwijsraad dat een opleidingschool meer biedt dan de mogelijkheid tot het opdoen van praktijkervaring. Dit 'meer' bestaat uit het vormgeven van (een deel van) het opleidingsprogramma en het spelen van een rol in de beoordeling van de student. In tegenstelling tot een stageschool heeft een opleidingsschool medeverantwoordelijkheid voor het opleiden van leraren in de school.

Waarom kiezen voor Opleiden in de School?

Een aantal motieven om voor Opleiden in de School te kiezen (Onderwijsraad, 2005).

Vanuit het perspectief van de school:

1. Voorzien in behoefte aan onderwijspersoneel (kweekvijver voor nieuw talent)
2. Scholen een grotere rol laten spelen in de opleiding van leerkrachten
3. Personeel opleiden volgens het onderwijsconcept van de school en
4. Opleidingsexpertise binnenhalen die ook wordt ingezet voor zittend personeel.

Vanuit het perspectief van de opleiding:

1. Kwaliteitsverbetering van de opleiding
2. Realiseren van een duurzame relatie met het werkveld
3. Actuele inbedding van de opleiding in de onderwijspraktijk
4. Mogelijkheid om opleidingsactiviteiten te relateren aan nascholing en onderzoek (kenniscyclus).

Waarom kiezen voor Opleiden in de School

Convenant & projectplan

De ASKO, de Educatieve Hogeschool van Amsterdam en de Hogeschool IPABO, sloten in mei 2005 een convenant voor Opleiden in de School. Ook werd eerder een projectplan opgesteld waarin de taken en de verantwoordelijkheden ten aanzien van het project zijn vastgelegd. In dit hoofdstuk een samenvatting van beide documenten.

De ambitie van de drie initiatiefnemers is om de opleiding van onderwijspersoneel beter te laten aansluiten bij de specifieke behoeften van het onderwijs in de regio Amsterdam. En in het bijzonder bij het onderwijs op de ASKO-scholen. Naast de relatie met het integraal personeelsbeleid, heeft het project Opleiden in de School de mogelijkheid om inhoudelijk beter aan te sluiten bij de diverse onderwijskundige concepten die de scholen hanteren. De ASKO vindt het belangrijk dat toekomstige werknemers zodanig opgeleid worden dat, als zij afgestudeerd zijn, ze direct inzetbaar zijn binnen de ASKO-scholen.

Deelnemende scholen

Het project vindt plaats op de volgende vier basisscholen: de Mijlpaal, de Achthoek, de St. Janschool en het Wespennest. De eerste twee scholen zijn gekoppeld aan de Educatieve Hogeschool van Amsterdam, de andere twee aan de Hogeschool IPABO.

Inrichting project

In januari 2005 werd een stuurgroep opgericht, waarin afgevaardigden van de drie partijen zijn vertegenwoordigd. De stuurgroep stuurt het project Opleiden in de School aan en bewaakt de voortgang. Ook werd er in dezelfde periode een Ontwikkelgroep samengesteld, bestaande uit directeuren en eventueel een functionaris van de deelnemende scholen, en functionarissen van de opleiding waarmee samengewerkt wordt. Indien de deelnemers dat wensen, kunnen andere inhoudelijke deskundigen tevens zitting nemen. De ontwikkelgroep doet voorstellen aan de stuurgroep. Een andere taak van dit orgaan is om een gezamenlijke visie op Opleiden in de School te ontwikkelen. Bewustwording over de manier van de begeleiding van pabostudenten is daarbij een belangrijk onderdeel. De ASKO benoemt op advies van de Ontwikkelgroep een projectleider. De projectleider is verantwoordelijk voor de organisatie, de voorbereiding en de uitwerking van het project.

Opleider in de School

Onderdeel van de afspraken is in ieder geval het aanstellen van een Opleider in de School. De Opleider in de School vervult een sleutelrol in het project. Zij begeleidt en beoordeelt de studenten, overlegt met de contactpersonen van de pabo en stuurt de groepsleerkrachten (mentoren) aan. Het is de bedoeling dat de begeleiding van studenten en zittend personeel vloeiend in elkaar overloopt en dat de Opleider in de School expert wordt op dit gebied.

De Opleider in de School wordt aangesteld op basis van een taakprofiel met eisen die ook aan pabodocenten worden gesteld. In overleg volgt de Opleider in de School een cursus op maat. Deze kan verzorgd worden door docenten van Hogeschool IPABO en Educatieve Hogeschool van Amsterdam.

De Opleider in de School is ten dele vrijgesteld van lesgevende taken. De functie wordt betaald van de projectsubsidie van het ministerie van OCW. De functie dient minstens een dag per week in beslag te nemen. Het is de bedoeling dat de Opleider in de School, na beëindiging van het project, regulier bekostigd wordt door de school en de opleiding.

Studenten

De Hogeschool IPABO en de Educatieve Hogeschool van Amsterdam garanderen dat (jaarlijks) studenten uit zowel het eerste, tweede, derde en vierde studiejaar, ook LIO-studenten, op de scholen geplaatst worden. Het gaat hierbij zowel om voltijd- als om deeltijdstudenten. De studenten worden geselecteerd op basis van motivatie en selectiecriteria die door de Ontwikkelgroep worden opgesteld.

Het uitgangspunt is dat binnen de opleidingsschool meer personeelsleden kunnen worden opgeleid dan binnen de reguliere stagescholen. Gestreefd wordt naar één opleidingsplek per 35 leerlingen. De vier betrokken scholen hebben 1541 leerlingen. Dit zou een opleidingscapaciteit van 44 opleidingsplekken op moeten leveren. Tijdens de ontwikkelingsfase wordt uitgegaan van tweederde van deze capaciteit.

Resultaten project

Het project is succesvol als de volgende resultaten zijn bereikt:

- Op elke school is ten minste een 'Opleider in de School' aangesteld
- De opleidingsinfrastructuur is gerealiseerd
- De opleidingscapaciteit is één opleidingsplek per 35 leerlingen.
In de ontwikkelfase zal dit minimaal tweederde van deze capaciteit zijn.
- 30 tot 40% van het pabocurriculum wordt verzorgd vanaf de werkplek (de basisschool)
- Er is een opleiding gerealiseerd die adequaat aansluit bij de specifieke onderwijskundige vormgeving van verschillende (groepen van) basisscholen.

Kwaliteitscriteria en risico's

In de literatuur worden kwaliteitscriteria beschreven die aan Opleiden in de School gesteld kunnen worden en risico's die met Opleiden in de School gepaard gaan. Kallenberg en Rokebrand (2006) beschrijven een aantal kwaliteiten waaraan opleidingsscholen moeten voldoen:

- a) **Kwaliteit van de begeleiding**
Het leerklimaat kenmerkt zich door een uitdagend, stimulerend en een emotioneel veilig klimaat binnen de werkplekleeromgeving. De begeleiding bevat mentoring en coaching en de afstemming van het aanbod op de behoeften van de (aanstaande) leraar.
- b) **Kwaliteit van de werkplek in het curriculum**
Het onderwijsaanbod bevat een goede balans tussen theorie en praktijk en een doorgaande leerlijn. Bij condities gaat het om faciliteiten in de vorm van beschikbare mensen, up-to-date (ICT-)materialen, ruimte, tijd, geld en afspraken.
- c) **Kwaliteit van de beoordeling**
De startbekwaamheid van de opgeleide leraar zal adequaat beoordeeld moeten worden op basis van het beroepsprofiel van de leraar primair onderwijs.
- d) **Kwaliteitsafspraken over de evaluatie en de borging van de kwaliteit**
Er is sprake van een systematische zorg voor kwaliteit met als kenmerken zelfevaluatie en procesmanagement.

Risico's van opleiden in de school

De Onderwijsraad (2005) noemt een aantal risico's als opleidingsscholen een grote rol krijgen in de opleiding:

1. **De reflectie schiet erbij in**
2. **Er is onvoldoende aandacht voor de ontwikkeling van een professionele kennisbasis**
3. **De student wordt specifiek opgeleid voor een schoolfase of schooltype, waarmee het civiel effect van de opleiding niet gewaarborgd is**
4. **De kwaliteit van de leerwerkplek is onvoldoende door gebrek aan kwaliteit bij de opleidingsfunctionaris en bij de samenwerking met de lerarenopleiding**
5. **Onvoldoende innovatief vermogen binnen de school om een voorbeeldfunctie te hebben, met als gevolg dat intern opgeleide leraren een beperkt repertoire hebben om leerlingen uit te dagen, en op verschillende leerlingen toegespitst onderwijs te vervullen.**

Meer voldoening

Annemarie Boshuizen (20), stagiaire op de St. Jan:

'Ik dacht: jeetje, iets verbeteren aan de school. Hoe doe je dat?'

'Ik heb niet bewust gekozen voor Opleiden in de School. De St. Jan leek me gewoon een leuke school. Ook omdat hij in de buurt van mijn huis ligt en omdat ik graag met Turkse en Marokkaanse kinderen wilde werken. Op de pabo vertelden ze me dat het om een pilot ging waarbij je extra begeleiding zou krijgen. Ik wilde het wel proberen.'

Actieonderzoek

'Het lesgeven vond ik niet anders dan bij een gewone stage. Ik stond één dag voor de klas. Het verschil zat in de opdrachten die je moest doen. Andere jaren deed je tijdens een stage opdrachten uit een boekje van de pabo. Nu moest je een actieonderzoek starten waarbij je echt iets moest verbeteren aan de school. Dat was spannend maar ook eng. Ik dacht: jeetje, iets verbeteren aan de school. Hoe doe je dat?'

'Eén dag in de week was je op de school met het onderzoek bezig. Ik heb hele goede begeleiding gekregen van de Opleider, anders was ik er veel langer mee bezig geweest. Ze was heel betrokken.'

'In het begin wist ik niet hoe ik mijn onderzoek moest afbakenen. Uiteindelijk kwam ik uit bij rekenverrijking. Ik zag dat de slimme kinderen in mijn klas snel klaar waren met de opdrachten. In de tien minuten die ze over hadden, wilde ik ze uitdaging en verdieping bieden. Er blijkt heel veel literatuur over rekenverrijking te bestaan. Dat wist ik echt niet! En er wordt maar heel weinig mee gedaan. Het was heel leuk om artikelen te lezen die ingaan op de verschillende manieren waarop je kinderen rekenuitdaging kunt bieden.'

Makkelijker

'Uiteindelijk heb ik een map samengesteld met onder andere puzzels en raadsels. De kinderen vonden het heel leuk om te doen. Langzame kinderen gingen zelfs sneller werken om ook opdrachten uit de map te kunnen doen.'

'Dit onderzoek was lastiger dan de opdrachten die we normaal bij een stage moeten doen, maar het geeft wel meer voldoening. Dit jaar heb ik bewust voor Opleiden in de School gekozen en ga ik iets verbeteren aan het muziekonderwijs. Ik merk dat ik nu beter kan vragen wat de school nodig heeft. Ook start ik nu makkelijker een onderzoek op.'

Opleiden in de school binnen het IPB van de ASKO

Frank Zopfi

‘Leraren blijven leraren, ze willen kennis overdragen.’

Frank Zopfi (directeur De Achthoek)

Met Opleiden in de School creëer je niet alleen een kweekvijver voor toekomstig personeel. De ASKO en de schooldirecteuren zien het project ook als een versterking van hun integraal personeelsbeleid. Het overdragen van kennis prikkelt, stimuleert en daagt uit tot nadenken over de eigen vaardigheden.

Beschikking over competent personeel is een van de strategische doelen van de ASKO. Dat geeft de ASKO in het strategische beleidsplan (2007-2011) aan. Met het strategische beleidsplan van de ASKO kun je als school je School(ontwikkelings)plan opstellen. In dit document worden de schooldoelen en de schoolcompetenties vastgelegd. De schoolcompetenties worden vertaald naar vaardigheden die de medewerkers op de scholen nodig hebben om de schooldoelen te verwezenlijken.

Op de afdeling P&O van de ASKO is een ‘gesprekkencyclus’ ontwikkeld, die als leidraad kan dienen voor de ASKO-scholen om competentiegericht te werken. Afgesproken is dat iedere medewerker één keer in de vier jaar een Persoonlijk Ontwikkelingsplan schrijft, gericht op de te ontwikkelen competenties. In het jaarlijkse functioneringsgesprek wordt dit Persoonlijk Ontwikkelingsplan als basis gebruikt om te kijken hoe de ontwikkeling verloopt en welke doelen er eventueel bijgesteld moeten worden. De ASKO is trots op haar personeelsbeleid en investeert er veel in. Zo is in twee jaar tijd het ziekteverzuim onder de ASKO-medewerkers afgenomen van 12% naar 5%!

Eigen kwaliteiten

Het project Opleiden in de School sluit aan bij de doelstellingen van de ASKO voor de ontwikkeling van personeel. De ASKO vindt het van toegevoegde waarde dat er mensen in huis komen die al bezig zijn om competentiegericht te leren denken over hun eigen ontwikkeling. Bovendien heeft het project Opleiden in de School een veel breder doel dan alleen het opleiden van personeel dat beter aansluit bij het eigen onderwijsconcept. Op het moment dat je als school studenten gaat opleiden, ga je ook nadenken over je

eigen kwaliteiten en ontwikkeling. Daarnaast is het overdragen van kennis over het eigen beroep een vak apart. Opleiders en mentoren doen nieuwe vaardigheden op. De begeleiding van aankomende en beginnende leerkrachten biedt doorgroeipectieven voor het zittende personeel.

Een belangrijke reden voor de ASKO om aan Opleiden in de School deel te nemen, is omdat het project ook een positieve weerslag heeft op de kwaliteit van het eigen personeel. De ASKO en de directie van de scholen zien het project Opleiden in de School als een versterking van hun interne personeelsscholing en integraal personeelsbeleid.

Hoe werkt dat in de praktijk? Hieronder een samenvatting van de antwoorden van de directies van de deelnemende basisscholen op de vraag wat voor een invloed het project Opleiden in de School heeft op het personeelsbeleid.

Reflectie

De scholing van toekomstig en zittend personeel ligt in elkaars verlengde. Zo is een onderzoekende houding niet alleen gewenst voor de studenten maar ook voor de vaste leerkrachten.

Het project Opleiden in de School werkt stimulerend op dit gebied, zo melden de basisscholen. Ben je een opleidingsschool, dan dwingt die status je tot nadenken over je eigen onderwijs op verschillende niveaus.

Harriët Kollen, adjunct-directeur de Achthoek:

‘Als opleidingsschool moet je zorgen dat je kwaliteit biedt. Op klassenniveau worden de mentoren op een positieve manier getriggerd om hun zaakjes goed voor elkaar te hebben. Je kunt niet opleiden in een klas die niet goed loopt.’

De reflectie op de eigen rol als leerkracht houdt je scherp en alert en brengt leervragen met zich mee die aanknopingspunten zijn voor het interne scholingsbeleid. Net zoals de leervragen van studenten richting geven aan hun opleiding.

‘Kennis overdragen werkt ontzettend motiverend. In het verleden zag je mensen vaak opbranden. Met dit project geef je ze er iets nieuws bij.’

Alice Holla (opleider)

Alice Holla

'De presentatie van een student over geschiedenisonderwijs leidde tot een discussie onder de zittende leerkrachten.'

Jan Bakker (directeur St. Janschool)

Loslaten

Verder vraagt Opleiden in de School om een nieuwe, andere houding van de leerkracht tegenover de student. De mentor moet de student ook kunnen 'loslaten' en erop vertrouwen dat hij het een hele dag alleen redt met de klas. 'Onderwijzers zijn vaak gewend om tips en adviezen te geven' licht Saskia van Caem, Opleider en adjunct-directeur van de St. Jan, toe. 'Bij Opleiden in de School moeten we de studenten vooral leren hoe ze zelf oplossingen kunnen bedenken. Dat is nieuw voor leerkrachten.'

Bovendien sluit Opleiden in de School goed aan bij het huidige personeelsbeleid. De studenten worden beoordeeld op grond van competentie modellen die ook worden gebruikt voor het zittende personeel, als bijvoorbeeld zelfstandigheid en reflectie. Het werken met competenties is nieuw voor de leerkrachten.

Kantelende kennis

Doe je als basisschool mee aan het project Opleiden in de School, dan krijg je er een aantal taken bij. Een deel van de opleiding van de pabo wordt immers verlegd naar de praktijk. Het begeleiden en opleiden van studenten vraagt echter niet alleen om extra inspanningen van de betrokkenen op de basisschool. De school krijgt er ook iets voor terug. De aanwezigheid van de studenten heeft een verfrissend effect. De studenten zijn met Opleiden in de School langer en meer aanwezig op de school en er ontstaat meer interactie met het zittende personeel.

Bovendien komt de kennis van de pabo de kant van de basisschool op zodat er, op een gegeven moment, een model van kantelende kennis ontstaat. Het ideaal is dat beide partijen elkaar voeden en dat ze alle twee tot leren worden aanzet. Om dit doel volledig te bereiken moet nog veel geïnvesteerd worden in de samenwerking van de basisscholen met de pabo. Met het project Opleiden in de School zijn de eerste schreden op dit pad gezet.

EHvA-model Opleiden in de School

Door Frank Sengers, projectleider Opleiden in de School bij de EHvA

De pabo van de Educatieve Hogeschool van Amsterdam (EHvA) heeft de afgelopen periode in samenspraak met verschillende partners, waaronder de ASKO, het 'EHvA-model Opleiden in de School' opgesteld. De samenwerking wordt volgens de uitgangspunten van dit model verder ontwikkeld. In dit stuk wordt achtereenvolgens ingegaan op wat Opleiden in de School is en waarom hiervoor gekozen is. Vervolgens wordt een korte schets gegeven van het EHvA-curriculum en een uitwerking gegeven van het EHvA-model Opleiden in de School.

Wat verstaan we onder Opleiden in de School?

Op pag. 5 is aangegeven wat Opleiden in de School volgens de Onderwijsraad inhoudt. De vormgeving van de EhvA-opleidingsscholen kent, naast de definitie van de Onderwijsraad, twee kenmerkende aspecten. In het EHvA-model is Opleiden in de School een samenwerkingsproject tussen de opleiding en scholen. Scholen en opleiding werken samen op basis van gelijkwaardigheid, waarbij de opleiding de eindverantwoordelijkheid houdt voor de kwaliteit van de opleiding en het niveau van de afgestudeerden. De rol van scholen bij de beoordeling van de student is beperkt doordat er gewerkt wordt met bekwaamheidsproeven die worden afgenomen door onafhankelijke assessoren. Dit is enerzijds nodig om opleidingsscholen de ruimte te bieden om met curriculumonderdelen qua vormgeving en inhoud te variëren en anderzijds om op eenduidige wijze de kwaliteit van de afgestudeerden te kunnen borgen.

Waarom kiezen voor Opleiden in de School?

Kenmerkend voor de EHvA-pabo om te werken aan Opleiden in de School is dat de EHvA intensief wil samenwerken met scholen bij het opleiden van nieuwe leerkrachten.

Hiervoor zijn drie redenen aan te wijzen:

1. Intensief samenwerken met scholen is nodig om leerkrachten op te leiden volgens de actuele behoefte van het werkveld;
2. Door samen te werken met groepen van scholen die zich inhoudelijk profileren, zowel door een eenduidige onderwijskundige richting (bijv. OGO) als door een grote variëteit in de onderwijskundige vormgeving van het onderwijs en de leerlingenpopulatie (bijv. veel tweede taalverwervers) geven we studenten de mogelijkheid zich te profileren.
3. Het realiseren van voldoende stageplaatsen. Hiernaast gelden een aantal algemene motieven zoals genoemd door de Onderwijsraad (zie pag. 5).

EHvA-model Opleiden in de School

Op pag. 9 is een aantal kwaliteitscriteria en risico's ten aanzien van Opleiden in de School beschreven zoals geformuleerd door Kallenbert en Rokebrand (2006) en de Onderwijsraad (2005). Ze vormen een maatstaf voor EHvA-opleidingsscholen. In deze paragraaf wordt het EHvA-model Opleiden in de School beschreven zoals dat momenteel ontwikkeld en uitgevoerd wordt. Allereerst wordt het EHvA-curriculummodel toegelicht en toegespitst op Opleiden in de School. Vervolgens wordt invulling gegeven aan het samenwerkingsmodel en de profileringsmogelijkheden die we met Opleiden in de School bieden. De ruimte die Opleiden in de School geeft aan studenten en scholen wordt beschreven en afgesloten wordt met een beschrijving van de kwaliteit van de opleidingsinfrastructuur die gerealiseerd wordt voor de EHvA-opleidingsscholen.

Opbouw EHvA-Curriculum

De EHvA leidt competentiegericht op. Daarbij staat het adequaat leren handelen in complexe beroepssituaties centraal. Kenmerken van competentiegericht leren binnen de EHvA zijn: het vindt plaats in authentieke beroepssituaties, het is procesgericht, het is persoonlijk en het is zelfgestuurd. In de didactische visie van de faculteit staat het leren van de professional centraal. Dit geldt ook voor de EHvA-opleidingsscholen.

De EHvA-opleidingen kennen een gemeenschappelijk curriculummodel. Het onderwijsconcept van de EHvA is uitgewerkt in een curriculumstructuur met vier pijlers (curriculumonderdelen): werkplekieren, vak, metawerk en profilering. In dit model vormt het werkplekieren (stage) de kern van het competentiegericht leren. Voorbereiding op en ondersteuning hiervan vindt plaats via leerpraktijken waarin praktijksituaties centraal staan en via de vakmodulen en de gekozen profilerings thema's (leerpraktijken en minors). In het metawerk (coaching) worden de studenten begeleid in hun professionele ontwikkeling.

Curriculummodel EHvA-opleidingsscholen

In het curriculummodel van de EHvA-opleidingsscholen worden de onderdelen werkplekieren, metawerk en een deel van profilering uitgevoerd binnen de opleidingsscholen. Het werkplekieren wordt begeleid door de Opleider in de School, een personeelslid van de school.

Het onderdeel metawerk en een deel van de profilering worden ook binnen de opleidings-school, op locatie, verzorgd door een docent van de EHvA; de instituutsopleider. De Opleider in de School en de instituutsopleider werken nauw samen in een opleidingsteam. Het realiseren van een professionele kennisbasis wordt gewaarborgd door het vakaanbod buiten de opleidingsscholen te houden en aan te bieden vanuit de opleiding. Binnen metawerk wordt middels coaching ruim aandacht besteed aan reflectie op zowel

het leren binnen de opleidingsschool als binnen de pabo. Doordat de coaching verzorgd wordt door de instituutsopleider is er ook voldoende afstand tot de dagelijkse werkpraktijk, maar is de coach wel bekend met de context waarbinnen het leren plaatsvindt.

Samenwerkingsmodel

In het EHvA-model is gekozen voor een samenwerkingsmodel op basis van gelijkwaardigheid. Naast overleg op bestuurs- en managementniveau is er op het niveau van de uitvoerende professionals samenwerking georganiseerd tussen de school en de opleiding.

Het opleidingsteam, dat uitvoering geeft aan het deel van het curriculum binnen de opleidingsschool, bestaat uit:

1. De Opleider in de School, een personeelslid van de school, dat verantwoordelijk is voor de stagebegeleiding en
2. De instituutsopleider, een EHvA-docent, die verantwoordelijk is voor het metawerk en de profilering. Verder is het zowel de ambitie van de scholen als de opleiding om het opleidingsbeleid en het personeelsbeleid met elkaar te verbinden. Daarom zijn de bij wet vastgestelde competenties leidend. Studenten worden opgeleid voor dezelfde competenties als waar ze als leerkracht voor worden begeleid. De meerwaarde voor het personeelsbeleid legitimeert de investering van scholen in een opleidingsinfrastructuur.

Ook wordt gezocht naar samenwerking op het gebied van onderwijsontwikkeling. Deze samenwerking moet een bijdrage leveren aan de schoolontwikkeling van de deelnemende basisscholen en aan de ontwikkeling van het EHvA-curriculum. Samenwerking op het gebied van onderwijsontwikkeling wordt gezocht in de inhoudelijke profileringslijn van de opleidingsschool. In het geval van de samenwerking met de ASKO betreft dat ontwikkelingsgericht onderwijs.

Profilering

Het EHvA-model leidt tot differentiatie in de inhoud van het opleidingsprogramma.

- a) Dit kan op het niveau van de individuele studenten doordat er ruimte is voor zelfsturing en persoonlijke keuzes in het eigen ontwikkelingsplan. Dit is een kenmerk van het EHvA curriculum ook buiten de opleidingsscholen.
- b) Hiernaast bestaat er de mogelijkheid tot differentiatie in het niveau van de opleiding omdat de EHvA opleidingsscholen kent die zich specialiseren in een bepaald thema. De EHvA kent bijv. een OGO-opleidingsschool voor ontwikkelingsgericht onderwijs, een Montessori-opleidingsschool. Mogelijkheden voor een Dalton-opleidingsschool en een opleidingsschool voor speciale leerlingzorg worden momenteel verkend. Hiernaast wordt er gewerkt met brede opleidingsscholen die zowel variëteit in onderwijskundige richting als in leerlingpopulatie kennen.

- c) Tot slot variëren EHvA-opleidingsscholen binnen de gestelde kaders van het competentiegericht opleiden in de gehanteerde opleidingsdidactiek. Studenten profileren zich niet alleen door de keuze voor een minor of leerdoelen in het persoonlijk ontwikkelingsplan maar ook door de keuze voor een opleidingsschool met de daaraan verbonden opleidingsdidactiek. Binnen de Montessori-opleidingsschool wordt anders geleerd dan binnen de OGO-opleidingsschool.

Ruimte voor scholen en studenten

Met de keuze voor competentiegericht opleiden geeft de EHvA vorm aan een opleiding waarin de ontwikkeling van de individuele student een belangrijke rol krijgt. Het curriculumgerichte model is vervangen door een studentgericht model. Met Opleiden in de School wordt een component toegevoegd; de wensen van de scholen ten aanzien van toekomstig personeel en de mogelijkheid die de scholen als leeromgeving te bieden hebben. De leertrajecten komen in een tripartiet overleg tussen de student, de opleiding en de school tot stand.

Opleidingsinfrastructuur

Om de kwaliteit van de opleiding binnen de opleidingsscholen te kunnen waarborgen is een kwalitatief hoogwaardige opleidingsinfrastructuur nodig. Momenteel wordt een kwaliteitskader ontwikkeld ten behoeve van alle EHvA-opleidingsscholen. Onderstaande aspecten worden in ieder geval in dit kader opgenomen;

- a) Professionalisering. Binnen de opleidingscholen worden mentoren, Opleiders in de School en assessoren getraind.
- b) Toetsbeleid. Het toetsbeleid dat door de EHvA ontwikkeld wordt kent onafhankelijke assessments. Bij studenten zal tijdens de opleiding driemaal een assessment worden afgenomen door assessoren die niet verantwoordelijk zijn geweest voor het onderwijs van deze studenten. Hiermee wordt de brede bekwaamheid van de leraren in opleiding getoetst en het civiel effect van de opleiding geborgd. Ondanks het feit dat de specifieke opleidingsomgeving, de onderwijskundige richting van de werkplek, de opleidingsdidactiek en de leerlingenpopulatie varieert, leiden we alle leraren op als breed inzetbare leraren basisonderwijs.
- c) De curriculumonderdelen werkplekieren, profilering en metawerk kunnen in het EHvA-model verzorgd worden vanuit de opleidingsschool. Deze curriculumonderdelen hebben een specifieke invulling die afgestemd is op de opleidingsschool. Om het gemeenschappelijke EHvA-curriculummodel te borgen, zowel binnen als buiten de opleidingsscholen, wordt er per opleidingsschool gewerkt met handleidingen voor het werkplekieren, profilering en metawerk die uitgewerkt zijn binnen de algemeen geldende kaders.
- d) Overeenkomst. De EHvA-opleidingsscholen functioneren op basis van een overeenkomst tussen de betrokken schoolbesturen en de EHvA. Naast afspraken over de overdracht

van middelen etc., maakt de taak- en verantwoordelijkheidsverdeling onderdeel uit van de overeenkomst, evenals een werkplan waarin uitwerking wordt gegeven aan de activiteiten van de komende periode.

- e) Taakprofiel Opleider in de School. De Opleider in de School neemt binnen de EHvA-opleidingsscholen de taken van de traditionele stagebegeleider over en vervult een belangrijke rol binnen het werkplekieren. Er is een taakprofiel van de Opleider in de School opgesteld, gebaseerd op 'Docent 3' uit het systeem UFO/HvA en toegespitst op de taken voor Opleiden in de School. Het betreft nadrukkelijk een taakprofiel en geen functieprofiel. De taak zal worden uitgevoerd door personeel van de basisschool vanuit een passende functie in de eigen organisatie. Het taakprofiel van de Opleider in de School kent de resultaatgebieden
1. onderwijsontwikkeling,
 2. onderwijsuitvoering,
 3. onderwijsevaluatie,
 4. begeleiding en beoordeling van studenten,
 5. externe oriëntatie,
 6. projectleiding en
 7. coördinatie. Een Opleider in de School wordt aangesteld op basis van dit taakprofiel na nadrukkelijke instemming van zowel het schoolbestuur als de EHvA.
- f) Kwaliteitszorg. Aangezien de EHvA integraal verantwoordelijke is voor de kwaliteit van de opleiding en dus ook voor de curriculumonderdelen die verzorgd zijn vanuit de opleidingscholen, maakt Opleiden in de School onderdeel uit van het kwaliteitszorgbeleid van de EHvA.

Slot

In dit stuk is het EHvA-model Opleiden in de School beschreven. Met de scholen hebben we een model gevonden om leraren op te leiden conform de actuele behoefte van het werkveld. Het model geeft ruimte aan studenten en scholen voor individuele ontwikkeling, inhoudelijke differentiatie, en variatie in opleidingsdidactiek. Door het gekozen curriculummodel en de realisatie van een kwalitatief hoogwaardige opleidingsinfrastructuur binnen de opleidingscholen kan een kwaliteitsverbetering van de opleiding gerealiseerd worden met voldoende aandacht voor zowel de beroepsbekwaamheden als het algemene hbo-niveau van de opleiding.

Literatuur

- Kallenberg, A.J. en F.C.M. Rokebrand, 2006. Kwaliteiten van opleidingsschool Den Haag: HBO-raad.
- Onderwijsraad, 2005. Leraren Opleiden in de School. Den Haag: Onderwijsraad.
- Sengers, F.C.J.M., 2005. Model taakprofiel Opleider in de School. Amsterdam: Educatieve Hogeschool van Amsterdam.

Veel breder dan een gewone stage

Jeroen Staaenhoef (42), deeltijdstudent aan de EHvA, deed Opleiden in de School twee semesters op de Achthoek. 'Er zijn veel meer controlemomenten.'

'Toen ik hoorde over Opleiden in de School, dacht ik meteen: dit is wat ik wil! Ik vind het onderwijs op de pabo veel te ver van de praktijk staan. Natuurlijk loop je tijdens de reguliere opleiding ook stage. Maar die stage is korter dan bij Opleiden in de School. Ik stond nu twee dagen per week voor de klas. En wat nog veel belangrijker is, tijdens dit project krijg je heel intensieve begeleiding.'

Knieën

'Het eerste semester gaf ik les aan groep vier. Ik had mezelf aangewend om door de knieën te gaan voor die kleuters. Het tweede semester deed ik dat ook bij groep zes. Ik kreeg meteen van de Opleider in de School te horen dat ik dat bij die oudere kinderen niet moest doen. Door de knieën gaan, ondermijnt je gezag. Op de pabo zal nooit iemand zoiets van je zien. En tijdens een gewone stage is er te weinig begeleiding om dit soort dingen eruit te filteren.'

'Bij Opleiden in de School is de leerkracht je mentor. De Opleider woont één keer in de twee weken een les van de student bij. Je overlegt regelmatig met zijn drieën en dat heeft zoveel meerwaarde. Je kijkt niet alleen naar hoe je dat lesje afdraait. Maar ook naar zaken als: hoe ben je met de ouders? Hoe is je verslaglegging? Je kijkt veel breder dan bij een gewone stage.'

Confronterend

'Ik heb een ontzettend leerzame en leuke tijd gehad op de Achthoek. Al was het ook confronterend en niet altijd makkelijk. Met die intensievere begeleiding leg je beter bloot wat je problemen zijn. Zo besepte ik dat ik nog een extra semester nodig heb, wil ik een goede leerkracht worden. Anders was ik misschien met de hakken over de sloot overgegaan. Met Opleiden in de School neemt het toeval dat je iets haalt, af. Er zijn veel meer controlemomenten. En dat is een goede ontwikkeling.'

De Hogeschool IPABO en Opleiden in de School

Door Wieke Bosch, hoofd stagebureau IPABO

Welke visie heeft de Hogeschool IPABO op Opleiden in de School? Over het antwoord op deze vraag is de IPABO vanaf 2002 met een aantal medewerkers uit het veld in overleg. Stapje voor stapje proberen we onze visie vorm te geven.

Belangrijke uitgangspunten voor ons zijn:

- Als Hogeschool willen we inspelen op de behoefte van het veld; de vraag naar goed opgeleide leerkrachten die 'passen' bij de actuele vraag van het veld;
- Docenten van de IPABO meer en intensiever betrekken bij het veld; we denken dit te bereiken door het opzetten van leergemeenschappen waar zowel leerkrachten van de basisschool, als studenten en docenten van de Hogeschool op intensieve wijze werken aan wederzijdse ontwikkeling. Het begrip 'kantelende kennis' lectoraat Interactum past hierbij;
- Concreet vorm geven aan gelijkwaardigheid in opleiden, begeleiden en beoordelen. Per samenwerkingsverband (IPABO-bestuur) worden accenten verschillend benadrukt, ook kunnen er accenten toegevoegd worden.

De Hogeschool IPABO geeft vanuit de theoretische hoek vorm aan Opleiden in de School. Dit is onder andere gebaseerd op de adviezen van de Onderwijsraad, van met name november 2005 ('Leraren opleiden in de school'). Daarnaast spelen 'Koersen op meesterschap' (oktober 2004) en de ne 'Koers primair onderwijs' een rol. Door onder andere scholing te bieden aan leerkrachten basisonderwijs en docenten van de pabo wordt ingespeeld op de wet BIO. Hieronder een verslag van het OIS-proces dat de Hogeschool IPABO samen met de St. Jan en het Wespennest is aangegaan.

Concrete uitwerking IPABO-ASKO 2004-2006

Opleiden in de School vormt vanaf 2002 een onderdeel van het IPABO-curriculum. We hadden dus al enige ervaring met het project voordat we in het studiejaar 2005-2006 met twee scholen van de ASKO (het Wespennest en de St. Jan) een samenwerkingsverband aangingen. Afspraken met betrekking tot de samenwerking werden in eerste instantie gemaakt door de bestuurlijke laag van zowel de ASKO als de IPABO. De aanleiding hiervoor was het project Opleiden in de School zoals door de ASKO beschreven. Hiervoor had zij een projectsubsidie voor twee jaar gekregen.

Dat was een verschil met onze ervaringen in Noord-Holland Noord (de IPABO heeft een nevenvestiging in Alkmaar). Daar ontstond de behoefte aan samenwerking vanuit het veld, vanuit de basisscholen. Later werd ook dit initiatief ondersteund door een projectsubsidie.

Opzet

Vanaf september 2005 gingen we daadwerkelijk beginnen. Er werd een brede groep gevormd waarin alle actoren, zowel van bestuurszijde als vanuit het veld, de IPABO en de EHVvA, zitting hadden. In deze groep werd over de grote lijnen van Opleiden in de School gesproken. Vanuit deze groep werd een kleinere werkgroep gevormd, waarin alleen de medewerkers van de beide basisscholen en de medewerkers vanuit de IPABO zaten. Wij kwamen vanaf september 2005 tot en met januari 2006 ongeveer vijf keer bij elkaar. Ons gespreksthema was natuurlijk: hoe geven we vorm aan Opleiden in de School? En dan voornamelijk op concreet niveau. Gedurende deze vijf bijeenkomsten hebben we geprobeerd elkaar te leren kennen. Dat lukt het beste als je elkaar ziet en elkaar ontmoet.

Op de IPABO werd tegelijkertijd een globaal plan ontwikkeld om Opleiden in de School een plaats te geven binnen de hele opleiding, zowel in Alkmaar als in Amsterdam. We kozen voor de studenten uit de minorfase (tweede helft van de pabo-opleiding), die tijdens de stage begeleid zouden worden door praktijkopleiders (Opleiders in de School) op zowel het gebied van werkplekieren als het nieuwe terrein van het actieonderzoek. De stage, in de minorfase 'leren op de werkplek' genoemd, ging minimaal twee dagen per week omvatten, gecombineerd met zes volledige weken.

We hebben gekozen voor een fiftyfifty verdeling. Het leren op de werkplek moest voor minimaal 50% plaatsvinden in de klassensituatie, dat wil zeggen het concrete lesgeven in de klas. De resterende tijd werd besteed aan het onderzoek en aan andere buiten de klas gelegen aspecten van het basisonderwijs.

De studenten mogen in de minorfase zelf hun werkplek kiezen en ook de keuze van zo'n 'pilot'-stageplek was vrijwillig. De studenten die kozen voor de pilot 'Opleiden in de School' werden op de IPABO specifiek voorbereid op het project, onder andere in de vorm van informatie over het actieonderzoek. De plannen worden beschreven in een gids: Opleiden in de school. Deze gids is zowel voor mentoren en praktijkopleiders als voor studenten bestemd.

Groepsgesprekken

Dat is de kant van de studenten, hoe werd echter ons gesprek met de Opleiders in de School voortgezet? Daar gooide de realiteit roet in het eten, want een van de medewerkers van de IPABO werd langdurig ziek. Daardoor moest er een aanpassing plaatsvinden voor wat onder andere betreft de scholing van de Opleiders in de School. In plaats van informatie- en intervisiegroepen per vestigingsplaats werd er gekozen voor een samenwerking tussen de

Alkmaarse en de Amsterdamse groep. Deze groep is vanaf maart 2006 vijf keer bij elkaar gekomen, afwisselend in Alkmaar en Amsterdam. Zij hebben informatie gekregen over Opleiden in de School van een aantal medewerkers van de IPABO. Dit ging ondermeer over de opzet van deze pilot vanuit de IPABO, het actieonderzoek en begeleidingsmethodieken zoals intervisie.

Op elke bijeenkomst was er gelegenheid tot groepsgesprekken over het verloop van Opleiden in de School en werden er waar mogelijk antwoorden op vragen gezocht. Een belangrijk element was, dat er gezamenlijk gewerkt is aan het formuleren van de indicatoren behorend bij de SBL-competenties waarop de student beoordeeld moest worden. Hoewel niet alles verliep zoals gepland was, is deze pilot voor de meeste studenten een succes geworden. Studenten noemden in hun evaluatie vooral dat zij zich geaccepteerd voelden in het team van de basisschool en dat zij veel beter zicht hadden gekregen op hoe een basisschool werkt. De samenwerking met de Opleiders in de School werd door het gros van de studenten als heel plezierig ervaren. De nabijheid en het meedenken en mee-ontwikkelen van de Opleider in de School was waardevol.

Op de IPABO ontdekten we dat deze pilot binnen de minorfase te veel een 'idee' is gebleven van een klein aantal collega's. Dat was voor ons een belangrijk leermoment. In het jaar 2006-2007 gaan we hier aandacht aan schenken, zo mogelijk in samenwerking met de Opleiders in de School.

Hoe gaan we verder?

Vanaf 2006-2007 zijn er drie scholingscursussen voor de betrokkenen bij Opleiden in de School. Deze cursussen zijn gebaseerd op eisen van onder andere de NVAO (eisen met betrekking tot bevoegdheden en bekwaamheden van lerarenopleiders) en algemene opleiderseisen. Mede op grond van de evaluatie van en door Opleiders in de School is een intensief traject ontwikkeld voor deze groep. De scholing begint in november 2006 en wordt verspreid over twee jaar.

Een groot aantal opleiders neemt deel aan deze scholing. Opleiders vanuit Den Helder tot en met Amstelveen willen samen met opleiders vanuit de IPABO gestalte geven aan het project. Naast deze scholing, is er ook een cursus voor mentoren. Deze start eveneens in november. Voor nieuwe Opleiders in de School is er (in samenwerking met In-Holland Alkmaar) een oriëntatiecursus begonnen.

Ook is de Hogeschool IPABO bezig om haar relatiebeheer te koppelen aan besturen, en van daaruit aan scholen die actief meewerken om Opleiden in de School vorm te geven. Wij beseffen terdege dat dit alleen maar mogelijk is als basisscholen (besturen) en opleidingen dit gezamenlijk aanpakken. Dat is voor de IPABO dan ook het motto voor de komende jaren: samen verder, samen werken aan de ontwikkeling van studenten, van de basisschool en van de pabo.

De beroepspraktijk als leeromgeving

Jan Bakker

‘Je zou het geen stage meer moeten noemen, het is echt leerwerken.’

Jan Bakker
(directeur van de St. Jan)

De basisscholen en de pabo's hebben in het schooljaar 2005-2006 hard gewerkt om Opleiden in de School een plek te geven binnen de eigen organisatie. Alle partijen zijn enthousiast over het idee. Al blijkt een behoorlijk inburgeringstraject onvermijdelijk. Wat verandert er binnen de school en de pabo? En hoe krijg je studenten warm voor het project?

Als je als student aan Opleiden in de School deelneemt, draai je volledig mee in het programma van de groep. Met het leren op de werkplek wordt de overgang naar de latere werksituatie versoepeld. De praktijkshock, waar studenten en basisscholen nu over klagen, is minder groot als de student al een intensief opleidingstraject binnen de opleiding heeft gedaan.

Met Opleiden in de School wordt een deel van de opleiding verlegd van de pabo naar de basisschool. Dat heeft veranderingen tot gevolg voor zowel de basisschool als de pabo. Hoe krijgt het project Opleiden in de School in de praktijk vorm?

De basisscholen

De basisschool krijgt er een groot aantal werkzaamheden bij. Er wordt een mentor aangesteld die de studenten in de klas begeleidt. Alle basisscholen geven aan dat het om een pittige taak gaat die vooral is weggelegd voor senior leerkrachten. Het is de bedoeling dat de mentoren een korte opleiding volgen ter voorbereiding op het project. Afgelopen jaar was die opleiding echter nog niet voorhanden. Voor het schooljaar 2006-2007 zijn wel afspraken gemaakt over de ontwikkeling van de opleiding.

De Opleider in de School stuurt zowel de mentoren als de studenten aan. Op de basisscholen de Achthoek en de Mijlpaal woont de Opleider in de School eens in de twee weken een les van de student bij. Zij zorgt voor de zelfreflectie op het klassenmanagement van de student en de pedagogisch-didactische vaardigheden met de kinderen. Er vindt regelmatig overleg plaats tussen alle drie de partijen. Bovendien overlegt de Opleider in de School ook geregeld met de tutoeren van de pabo. Voor de taak van Opleider in de School werd in de projectplannen een dag per week vrijgemaakt. Alle Opleiders in de School zeggen er echter, in het eerste jaar, meer tijd aan kwijt te zijn geweest.

Bovengenoemde structuur was aanwezig op alle vier de ASKO-scholen die meededen aan het project. Verder was het eerste jaar natuurlijk een periode van uitproberen en experimenteren. Opleiden in de School werd, in het eerste jaar, binnen de diverse scholen dan ook op verschillende manieren ingevuld en er werden andere accenten gelegd. Zo besteedden de studenten van de St. Jan veel tijd aan een uitgebreid actieonderzoek. In de (OGO-)scholen werd sterk de nadruk gelegd op de begeleiding van de studenten.

‘We hebben geleerd hoe belangrijk communicatie op alle niveaus is.’

Frank Sengers (projectleider EHvA)

School Video – Interactie Begeleiding (SVIB)

Binnen het project Opleiden in de School is er meer tijd en ruimte om de studenten te begeleiden dan bij een gewone stage. Dit gaf de twee OGO-scholen, de Mijlpaal en de Achthoek, de mogelijkheid om School Video-Interactie Begeleiding (SVIB) in te zetten. SVIB is coaching aan de hand van videobeelden uit de eigen werksituatie. Deze methode versnelt het leerproces van de student en draagt bij tot het bewustwordingsproces, wat de reflectie op het eigen handelen vergemakkelijkt. De kracht van de methode ligt in de directe en persoonlijke feedback.

SVIB bleek een effectieve manier om kwaliteiten en leerpunten van de student verder bloot te leggen en te analyseren. De Opleiders in de School maakten ongeveer één keer in de drie weken opnames van de studenten. Deze opnames waren niet willekeurig maar gericht op specifieke aandachtspunten en hulpvragen. Had een student bijvoorbeeld moeite met leerlingenzorg, dan werden (alleen) gesprekken met de kinderen opgenomen.

De pabo's

De IPABO en de EHvA nemen deel aan het project Opleiden in de School omdat ze van mening zijn dat de pabo beroepsgericht moet worden en dat er meer contacten met het veld moeten worden gelegd. Beide pabo's kozen ervoor om een aantal projecten te formeren rond onderwijskundige concepten van scholen. Op die manier is het project beter inhoudelijk op vragen en wensen van de studenten te sturen. Zo koos de EHvA, in samenwerking met de ASKO, voor OGO-onderwijs omdat de interesse in Amsterdam daarvoor sterk groeit.

In overleg met de scholen stelt de pabo een taakprofiel op voor de Opleider in de School. Vanuit de pabo is er een contactpersoon die de studenten begeleidt en geregeld overleg voert met de Opleider in de School. Een verschil met een gewone stage is dat de studenten zelf met de basisscholen alle stageopdrachten afspreken. De begeleiding van de pabo wordt daarop afgestemd. Het plan is om de studenten die aan het project deelnemen, uiteindelijk in één klas bij elkaar te zetten. Daarvoor moet de roostering omgegooid worden. Bij de EHvA is dit sinds 1 september 2006 gerealiseerd.

Frank Sengers

‘Met Video-Interactie Begeleiding ziet de student meteen wat hij doet. In een gesprek krijg je dat nooit zo snel en duidelijk boven water.’

Alice Holla (opleider)

Beoordeling

Bij Opleiden in de School heeft de basisschool meer zeggenschap in de beoordeling dan bij een gewone stage. De leerlingen worden beoordeeld aan de hand van SBL-competenties die ook voor de zittende leerkrachten gelden. Dat betekent dat de mentoren en de Opleiders met deze normen moeten (leren) werken. De competentietaal is erg abstract; concrete taken en ervaringen moeten erin worden vertaald. De scholing, die de mentoren en opleiders vanaf 2006 krijgen, is voor een belangrijk deel gericht op het werken met competenties.

Opstartperikelen

Opleiden in de School biedt een uitstekende kans om aan te sluiten bij de interne dynamiek en de specifieke onderwijsconcepten van de scholen. Het ideaal is dat studenten kiezen voor een bepaald onderwijsconcept en daarop verder studeren. Studenten blijken echter vaak andere belangen te hebben en daar (nog) niet mee bezig te zijn. Op de IPABO had het project het aureool van: het is meer werk, je moet er meer voor doen. Dat idee heeft studenten afschrikt. De pabo ziet het als haar taak om de studenten beter te informeren en te motiveren. Ook op de EHvA kwamen studenten, vanwege onbekendheid met het concept, niet massaal op het project af. Alhoewel de (oudere deeltijd)studenten die aan het project meededen, vaak wel bewust kozen voor het OGO-concept.

Alle basisscholen geven aan dat het even duurt voordat het project Opleiden in de School een plek krijgt binnen de organisatie. Ervaring opdoen, wennen aan de nieuwe werkzaamheden en tijdsdruk spelen een belangrijke rol in dit proces. Afgelopen jaar zorgde de afspraak om een scholing voor mentoren te organiseren bijvoorbeeld voor de nodige perikelen. Hoewel deze afspraak was opgenomen in het projectplan, voelden scholen en

opleiders zich overvallen door het kant-en-klare scholingsplan dat ze van de pabo gepresenteerd kregen. Het plan sloot niet aan bij het eigen scholingstraject van de basisscholen. Alle betrokkenen zien de problemen gelukkig als leerstof voor verbetering. Harriët Kollen, adjunct-directeur van de Achthoek: ‘De chaos in die eerste fase was nodig om een nieuwe orde te vinden. Via een pionierende trektocht kwamen we toe aan een duidelijker plan, met uitgestippelde stations en reistijden.’

Wat heeft Opleiden in de School ons gebracht?

Intensievere contacten tussen de pabo en de basisscholen zodat de opleiding meer op de praktijk afgestemd kan worden. Leerkrachten kweken die (beter) geschoold zijn in de eigen (OGO-)lesmethode. De redenen om aan Opleiden in de School deel te nemen zijn veelvuldig. In hoeverre worden ze (al) waargemaakt? En wat heeft het project nog meer gebracht?

De opleiding van de pabo en de beroepspraktijk zijn te weinig op elkaar afgestemd. Het is een uitspraak waarin veel onderwijsinstellingen zich kunnen vinden. Een belangrijke reden voor alle betrokken partijen om deel te nemen aan Opleiden in de School was dan ook om de onderlinge contacten aan te halen en met elkaar in gesprek te gaan. Die behoefte blijkt groot te zijn, zowel bij de basisscholen als bij de pabo's. In hoeverre is die wens het afgelopen jaar vervuld?

Contacten tussen de pabo en de basisscholen

In het kader van Opleiden in de School zijn diverse contacten opgestart tussen de pabo's en de basisscholen. Zo is een ontwikkelingsoverleg van de grond gekomen tussen afgevaardigden van de EHvA en de directies van de OGO-scholen, dat regelmatig plaatsvindt.

Een positieve ontwikkeling, zo vinden alle partijen. Al is er nog veel werk te verzetten. Juist in zo'n overleg blijkt dat beide instellingen in gescheiden werelden leven en dat het wenselijk is om die dichter bij elkaar te brengen. Zo wordt de taal die de pabo spreekt soms letterlijk niet verstaan door de basisscholen.

Het zal een hele klus zijn om nader tot elkaar te komen maar er is ook veel enthousiasme: 'Het is juist de uitdaging van zo'n

project,' aldus Frank Zopfi, directeur van basisschool de Achthoek, 'hoe je in de praktijk dichter bij elkaar kan komen te staan.' Frank Sengers, projectleider EHvA: 'Sommige dingen zijn vanuit je eigen perspectief zo logisch dat je er niet aan denkt om erover te communiceren.'

Ook op andere niveaus werden contacten tussen beide instellingen geïntensiveerd. Zo zijn de opleiders heel blij met het regelmatige overleg met de tutores van de pabo. Deze contacten bleken ook meteen concrete vruchten af te werpen. Op de Mijlpaal en de Achthoek werden de leercompetenties bijvoorbeeld aangepast aan het OGO-onderwijs en vertaald naar het opleidingsaanbod van de pabo. Bovendien ontwikkelt de EHvA een minor voor OGO-onderwijs. Dat was zonder dit project nooit van de grond gekomen.

Verder werden de opdrachten van de studenten, op de IPABO, meer afgestemd op de dagelijkse beroepspraktijk en het concept van de school. De inhoud van de leerpraktijk wordt niet gestuurd door de opleiding maar door vraagstukken die daadwerkelijk binnen de scholen leven. Bij een 'gewone' stage bepaalt de pabo de opdrachten.

Betere leerkrachten

Alle basisscholen geven aan dat Opleiden in de School hun de mogelijkheid geeft om betere (voorbereide) leerkrachten te kweken. Binnen die constructie is een intensievere begeleiding van de student mogelijk. De studenten brengen meer tijd door op de school en pikken meer op van de (specifieke) lesmethodes. De basisscholen krijgen de kans om vaardigheden die zijzelf belangrijk vinden aan te leren.

Zo waren de OGO-scholen met name verheugd over het project omdat het hen de mogelijkheid geeft om de OGO-competenties over te brengen en een kweekvijver voor toekomstige OGO-leerkrachten te creëren.

Meer betrokkenheid

Verder blijkt er meer interactie met de kinderen in de klas te zijn als studenten meer dan een dag per week lesgeven. Als studenten twee keer per week voor de klas staan, volgen ze de kinderen beter en weten ze beter waar ze mee bezig zijn. Studenten krijgen veel meer grip op de leerprocessen. Ook blijkt de verhoogde aanwezigheid in de school de betrokkenheid van de studenten te verhogen. De basisscholen hebben diverse voorbeelden. De stagiaires zitten vaker in de lerarenkamer en gaan makkelijker gesprekken aan met collega's. Ook zijn ze bijvoorbeeld aanwezig op informatieavonden voor ouders, terwijl ze dat normaal niet gauw doen.

'Je hebt veel meer feeling met de studenten. Daarom kun je beter met ze over hun ontwikkeling en over de knelpunten praten.'

Pieta van het Veld (Opleider)

'Dit project geeft ons kans om invloed uit te oefenen op de kwaliteit van de pabo-opleiding.'

Ad Schuffelen (directeur de Mijlpaal)

Beroep?

Met Opleiden in de School maken de studenten echt kennis met het beroep. Ze staan hele dagen voor de klas en worden geconfronteerd met alles wat daarbij komt kijken. Ze draaien niet alleen dat lesje af maar krijgen ook te maken met zaken als: hoe communiceer je met de ouders? Hoe communiceer je binnen een team? Studenten komen er op deze manier ook wellicht sneller achter of ze geschikt zijn voor het werk. En of ze het wel zien zitten om van voor de klas staan daadwerkelijk hun beroep te maken.

Het project Opleiden in de School is bovendien niet onopgemerkt gebleven bij andere basisscholen die aangesloten zijn bij de ASKO. De interesse voor het project is gegroeid. Dit heeft in 2006 geleid tot deelname van een extra basisschool, de Willibrord, aan Opleiden in de School.

Samenvatting van de evaluatieformulieren

Deze paragraaf geeft een korte samenvatting van de belangrijkste conclusies uit de evaluatieformulieren met betrekking tot het project Opleiden in de School. Acht betrokkenen bij Opleiden in de School vulden de evaluatieformulieren in. Het ging om de vier directieleden van de betrokken basisscholen (de St. Jan, het Wespennest, de Mijlpaal en de Achthoek) waarvan twee tevens Opleider in de School zijn. Verder een Opleider, de contactpersonen van de EHvA en de IPABO en een adviseur OGO, die was ingehuurd voor het project. Zoals ook al in de vorige paragraaf naar voren kwam, kijken alle betrokkenen positief terug op het eerste jaar Opleiden in de School. Zo geeft het project kans om beter voorbereide leerkrachten te kweken en zien de betrokkenen dat de studenten die deelnemen een ontwikkeling doormaken. Ook zijn er goede contacten ontstaan tussen de ASKO, pabo's en basisscholen. Wel blijkt de dagelijkse praktijk vaak weerbarstig. Het beleid van de betrokken instellingen is nog te weinig op elkaar afgestemd en het niveau van de studenten laat soms te wensen over. De basisscholen zouden ook graag zien dat de studenten bewust voor het project en voor de specifieke (OGO-)onderwijsvorm kiezen. Dat is nu nog niet altijd het geval.

Tips die de basisscholen aan andere scholen/besturen die Opleiden in de School gaan starten, willen meegeven, zijn: Ontwikkel zo weinig mogelijk overheadkosten, zorg ervoor dat de meeste tijd, geld en energie naar de werkplek gaat – daar moet het gebeuren. Een deskundige Opleider in de School, deskundige mentoren en heldere communicatielijnen zijn voorwaarden voor het slagen van het traject. Neem voldoende tijd om draagvlak te creëren bij schoolbestuur en leerkrachten en zorg voor scholing op maat vanuit de pabo.

Ten aanzien van realisatie van de doelstellingen van het convenant Opleiden in de School zijn de contactpersonen van de pabo optimistischer dan de personeelsleden van de basisscholen. Alle betrokkenen geven aan dat er op iedere basisschool, zoals in het convenant

gesteld, ten minste een Opleider in de School is aangesteld. Op de vraag of een opleidingsstructuur is gerealiseerd die ingebed is in de ASKO-organisatie antwoorden vier van de vijf medewerkers van de scholen ontkennend. Hetzelfde geldt voor de vraag of de invloed van de basisschool voldoende zichtbaar is geweest door middel van de structuur. Ook beide pabo medewerkers antwoorden ontkennend op deze vraag. De contactpersoon van de EHvA geeft als reden aan dat er te veel trappen waren tussen de stuurgroep en het uitvoeringsniveau.

Op de vraag of er een opleidingscapaciteit van één opleidingsplek per vijfendertig leerlingen is gerealiseerd (in de ontwikkelfase tweede van de capaciteit), antwoorden alle medewerkers van de basisscholen en de contactpersoon van de IPABO ontkennend. De contactpersoon van de EHvA geeft een bevestigend antwoord, aangezien hij ook de stagiaires meerekent die nog een traditionele begeleiding kregen. Hij geeft aan dat de Achthoek momenteel veertien, en de Mijlpaal dertien stagiaires heeft.

Andere vragen uit het evaluatieformulier waren: wordt 30% tot 40% van het pabocurriculum verzorgd vanuit de basisschool? Is er een opleiding die adequaat aansluit bij specifieke onderwijskundige vormgeving van verschillende basisscholen? Was er scholingbehoefte bij medewerkers van de basisscholen? Op deze vragen werd door de betrokkenen wisselend geantwoord.

‘Eerst begeleidde en beoordeelde het veld ook wel. Maar dat stond allemaal op papier vanuit de Pabo. Het verschil is dat we nu de discussie aangaan.’

Wieke Bosch (Hoofd stagebureau IPABO)

Wieke Bosch

Brug tussen theorie en praktijk

Saskia van Caem, Opleider St. Jan: 'Je merkt dat studenten meer onderdeel worden van je team. Ze proeven echt van het onderwijsvak.'

'Als Opleider in de School heb je een helikopterview. Je begeleidt zowel de student als de mentor. Ik vind het heel leuk om te doen, al heeft het project, zeker in het eerste jaar veel meer tijd gekost dan we hadden verwacht. We dachten dat de derdejaars studenten meteen zelfstandig voor de klas zouden kunnen staan maar dat was niet zo. Ze hadden nog veel begeleiding nodig.' 'Bovendien verliep de samenwerking en de afstemming met de pabo nog niet goed. Dan merk je dat je als kleine basisschool wel flexibel kunt zijn, maar dat dat voor een grote pabo veel lastiger is. Ik zie dit soort problemen echter als kinderziektes. Ik verwacht dat het project steeds soepeler zal verlopen.'

Stevige mensen

'Studenten die aan Opleiden in de School meedoen, lopen een zware, intensieve stage. Ze blijven minder onder de vleugels van de mentor en gaan sneller toe naar het draaien van een eigen klas. Je merkt dat studenten meer onderdeel worden van je team. Ze proeven echt aan het onderwijsvak. Er wordt vaak gezegd dat de pabo weinig voorstelt en dat je het vak pas echt leert als je gaat werken. Met dit project wordt die brug tussen theorie en praktijk geslagen.' 'Je ziet de studenten in korte tijd ook groeien met dit project. Zo onzeker als ze binnen kwamen, ze keken echt de kat uit de boom. Bij de eindpresentatie van hun onderzoeksopdracht was hun houding helemaal veranderd. Daar stonden stevige mensen!'

Verteltas

'Het is leuk en verfrissend als er nieuwe mensen met nieuwe ideeën in de school rondlopen. Bovendien laten de studenten iets achter in de school. De opdracht die ze doen moet van belang zijn voor de school. Zo hebben ze bij ons de Verteltas gemaakt. Dat is een tas met spelletjes en een prentenboek met allerlei bijbehorend materiaal, die de kinderen mee naar huis kunnen nemen.' 'Opleiden in de School vraagt veel van de studenten. Ik denk niet dat iedere student dit project aankan. Maar als school vinden wij eigenlijk dat derdejaars studenten dit wel zouden moeten kunnen en dat het niveau van toekomstige leerkrachten wél zo hoog zou moeten zijn.'

Doorkijk naar de volgende fase

De eerste fase van Opleiden in de School is beëindigd. Hoe wordt het project in de komende tijd vormgegeven?

Leren op de werkplek is de toekomst, daar zijn alle betrokken partijen het over eens. In de komende jaren worden er meer studenten op de scholen geplaatst en wordt het project verder geprofessionaliseerd. Zo is de verdeling van de taken en de verantwoordelijkheden tussen de pabo en de basisscholen nog niet altijd even helder en concreet. De pabo's zijn integraal verantwoordelijk om aan de accreditatienormen te voldoen. De basisscholen moeten beter onderzoeken waar ruimte zit die hun de mogelijkheid geeft om inhoud te geven aan zaken die zij graag terugzien in de opleiding.

De twee trajecten die de ASKO opstartte met de beide Amsterdamse pabo's en de daaraan gekoppelde basisscholen, volgen in de komende tijd een andere weg. Beide instellingen zullen daarom ook niet meer in dezelfde stuurgroep vertegenwoordigd zijn.

Verder met Opleiden in de School

De IPABO en de basisscholen St. Jan en het Wespennest gaan in het schooljaar 2006-2007 verder met de implementatie van het project Opleiden in de School. Door de ervaringen die in het vorige jaar zijn opgedaan, zal het project nu soepeler verlopen, zo verwachten de betrokken partijen. Het project focust zich dit jaar wederom op inhoud en scholing. De IPABO streeft ernaar om de samenwerking tussen de basisscholen en de pabo te verstevigen.

De geldstroom vanuit het ministerie is opgehouden. Verwacht wordt dat de basisscholen het project op een gegeven moment op eigen kracht kunnen draaien, of dat een deel van de geldstroom verlegd wordt van de pabo naar de basisscholen. Voor het komende jaar krijgen de scholen een eenmalige subsidie van het Amsterdams Platform Onderwijsarbeid (APO). De subsidie is toegekend om de ruime ervaring die de schoolbesturen en de basisscholen reeds hebben opgedaan in samenwerking met de IPABO verder uit te bouwen. Op de IPABO is het concept 'werkplekopleiden' in ontwikkeling. Binnen de minors zijn studenten 50% van hun tijd op de basisschool. Op de basisscholen is een goede begeleidingsstructuur ontwikkeld, die alles in zich heeft om verder uitgebouwd te worden naar een goede opleidingsstructuur.

Harry Dobbelaar

'Je zou je kunnen voorstellen dat studenten een baan overhouden aan Opleiden in de School. Zo ver is het nog lang niet, maar daar willen we wel naartoe.'

Harry Dobbelaar (Regiomanager ASKO)

Naast de inzet van geschoolde Opleiders in de School en geschoolde mentoren, willen de schoolbesturen en de opleiding bovendien een 'centrum voor werkplekopleiden' opstarten. In het centrum wordt in overleg onder andere de certificering van opleidingsschool ontwikkeld, als ook de certificering van de Opleider in de School, de docenten als opleidingsdocenten, een basale mentorentraining, een begeleidings- en beoordelingsmodel, de borging van de kwaliteit en de afstemming tussen praktijk en theorie in de curricula.

De Academische basisschool

De ASKO deed, samen met de gekoppelde (OGO-)basisscholen de Mijlpaal en de Achthoek, Willibrord en de EhvA, een aanvraag voor deelname aan de dieptepilot de Academische Basisschool; een logisch vervolg op het project Opleiden in de School. Met de dieptepilot wil OCW ruimte geven aan scholen die bereid en in staat zijn toekomstige leraren op te leiden voor meer dan hun eigen behoefte én aan scholen die het opleiden in de school verbinden met onderwijsinnovatie en kennisontwikkeling. De instellingen zijn verheugd dat hun aanvraag werd gehonoreerd en dat ze tot 1 augustus 2008 1,2 miljoen aan subsidiegeld ontvangen.

Kennisontwikkeling is een belangrijk onderdeel van de dieptepilot.

Er wordt een onderzoeks- en ontwikkellijn voor de OGO-opleidingsschool ontwikkeld op basis van onderzoeks- en ontwikkelvraagstukken van de scholen, de EHvA en uit de OGO-wereld. De onderzoeks- en ontwikkellijn zal onder meer tot uitdrukking komen in de leerpraktijken, de minor, afstudeerprojecten voor vierdejaars, de zogenaamde LIO-producten en de schoolplanontwikkeling.

Andere deelprojecten zijn het ontwikkelen en het aanpassen van het EHvA-curriculum, mentoren en het ontwikkelen van een OGO-minor door de EHvA.

Om de doelstellingen van het project te verwezenlijken werken de scholen, het bestuur en de EHvA waar nodig samen met diverse partners, zoals het landelijk centrum voor ontwikkelingsgericht onderwijs De Activiteit en de OGO-academie. Ook wordt samengewerkt met onder meer hoogleraar Bert van Oers, werkzaam aan de Vrije Universiteit Amsterdam, en lector Marco Snoek van de EHvA.

Een fantastische kans om veel te leren

Pauline Arora (26) is deeltijdstudent op de EHvA. Ze deed Opleiden in de School één semester op de Mijlpaal. 'Ik had behoefte aan meer structuur en vaste aanspreekpunten. Die andere stages waren zo los en vrij.'

'Bij mijn andere stages had ik alleen een competentielijst van de pabo in de hand. Een van de competenties die je moet ontwikkelen is bijvoorbeeld reflecterend vermogen. In de beide klassen waar ik stage heb gelopen, konden ze daar helemaal niets mee. Vanuit de pabo moest je het zelf maar uitzoeken. Die stages waren zo vrij en los.'

Video-interactie Begeleiding

'Ik had behoefte aan meer structuur en vaste aanspreekpunten. Ik hoorde dat je bij Opleiden in de School meer begeleiding krijgt en dat de mentor en de Opleider geschoold zijn in competentiegericht leren. Dat was heel fijn! Ook omdat je regelmatig overlegt met je mentor en de Opleider en je samen je persoonlijk ontwikkelingsplan opstelt. De begeleiders weten waar je naartoe wilt. Dan kunnen ze ook tegen je zeggen: "Hè, je doet nu dit, maar past dit wel in je ontwikkelingsplan?"'

'Op de Mijlpaal kreeg ik ook video-interactie begeleiding. Je wordt gefilmd terwijl je lesgeeft en gaat die beelden later analyseren. Er ging echt een wereld voor me open. Op de video zie je dingen die je niet van jezelf weet. Zo zag ik op de beelden terug dat ik in de kring reacties miste en dat de groep de aandacht begon te verliezen.'

Meer betrokken

'De Mijlpaal is een hele prestigieuze OGO-school. Je moet hard werken, ook als je niet deelneemt aan Opleiden in de School. Toch zag ik verschillen met een andere stagiaire op school die niet meedeed aan het project. Zij mocht bijvoorbeeld niet bij vergaderingen zijn en oudergesprekken voeren, terwijl ze dat wel graag wilde. Van mij werd dat juist wel verwacht. Ik heb daardoor goed zicht gekregen op de organisatie van een grote school. Ik had er werkelijk geen idee van!'

'Met Opleiden in de School ben je veel meer betrokken bij het geheel. Je kunt veel meer invloed uitoefenen en initiatieven nemen. Dit project heeft alles van me geveerd maar het was wel een fantastische kans om veel te leren.'

Een mooi project voor OGO-onderwijs

Taatske Wüst, mentor op de Mijlpaal: 'De studenten van Opleiden in de School zijn elke week twee dagen in de klas. Zo krijgen ze meer zicht op het verloop, op hoe kinderen verder gaan met een opdracht. Dat is belangrijk.'

'Ik heb altijd al stagiaires begeleid. Ik vind het leuk, al kost het ook veel energie. Je observeert de student maar je moet die ervaring ook weer terugpakken en een nieuwe impuls geven. Je moet geduld hebben en moeilijke dingen op een positieve manier kunnen brengen.'

'Maar studenten begeleiden is ook heel erg inspirerend. Ik vind dat ik dingen van ze leer. Het gevaar van het onderwijs is toch dat je alleen met je eigen klas bezig bent en met oogkleppen op gaat lopen. Studenten brengen nieuwe ideeën mee, uit een andere omgeving. En soms denk ik: hé, daar kan ik wat mee.'

Regelmatig overleg

'Opleiden in de School vond ik het eerste jaar niet veel verschillen van andere stages. Het project moet nog groeien. Op deze school begeleiden we stagiaires sowieso behoorlijk intensief. Een van de dingen die nog moeten veranderen, is dat de opdrachten van de pabo aangepast worden aan de activiteiten op onze OGO-school. Dat stond wel in het plan dat we hadden opgesteld, maar toch is het niet doorgekomen.'

'Wel zijn de studenten van Opleiden in de School elke week twee dagen in de klas. Zo krijgen ze meer zicht op het verloop, op hoe kinderen verder gaan met een opdracht. Dat is belangrijk. En wat er verder veranderd is, is dat we als mentoren tegenwoordig regelmatig overleg hebben. Dat gebeurde eerst niet. Nu wordt daar tijd voor vrijgemaakt.'

Ideaal

'Voor een OGO-school is Opleiden in de School een heel mooi project. Het is een kans om mensen specifiek in het OGO-onderwijs op te leiden. Het ideaal is dat studenten in het eerste jaar een snuffelstage doen langs verschillende vormen van onderwijs. Als ze voor OGO kiezen, kunnen ze zich daar in het tweede en derde jaar in verdiepen tijdens de intensieve stages van Opleiden in de School. Als je zover bent, dan heeft dit project echt meerwaarde.'

Colofon

Een initiatief van :

ASKO - Amsterdamse Stichtingen voor Katholiek Onderwijs
Hogeschool IPABO - Interconfessionele Pedagogische Academie Basisonderwijs
EHvA - Educatieve Hogeschool van Amsterdam

Tekst:

Sigrid Starremans

Redactie:

Wieke Bosch (Hoofd Stagebureau IPABO)
Harry Dobbelaar (Regiomanager ASKO)
Frank Sengers (Projectleider EHvA)

Eindredactie en boekcoördinatie:

Jacqueline Huisman (Hoofd P&O, ASKO)

Grafisch ontwerp:

Salomonsontwerpt

Fotografie:

Henri Blommers Photography

Uitgave:

Amsterdamse Stichtingen voor Katholiek Onderwijs Amsterdam 2007

Voor bestellen bel 020 585 9600.

(Deze publicatie is voor een deel ook bekostigd vanuit het diepte-pilot-project)

ISBN-10: 90-9021432-1

ISBN-13: 978-90-9021432-0

Ervaringen van de deelnemers

Participerende basisscholen:

de Achthoek, de St. Jan, de Mijlpaal & het Wespennest

Een uitgave van de ASKO (Amsterdamse Stichtingen voor Katholiek Onderwijs) • 2007

ISBN-10: 90-9021432-1

ISBN-13: 978-90-9021432-0